

VÄRNAMO KOMMUN

HANDIKAPPOLITISKT PROGRAM

2004

MÅLET

Är att programmet ska öka medvetenheten och stimulera intresset för handikappfrågor i alla förvaltningar, att kommunens ambitionsnivå ska höjas genom att angelägna åtgärder lyfts fram och att handikappaspekterna ska vara en naturlig del i alla nämnders/förvaltningars arbete.

Antaget av kommunfullmäktige
2005-03-31, § 48

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
FÖRORD	3
Varför ett handikappolitiskt program?	4 – 5
LAGSTIFTNING	6 – 8
HANDIKAPPRÅDET	9
FYSISK PLANERING	10 - 11
BOSTÄDER OCH LOKALER	12 – 15
SOCIALTJÄNST	16 – 18
UTBILDNING	19 – 21
ARBETE – DAGLIG VERKSAMHET	22 – 24
TRAFIKMILJÖ – KOMMUNIKATIONER	25 – 28
FRITID	29 – 30
KULTUR	31 - 33
RELIGION	34
INFORMATION & HANDIKAPPKUNSKAP	35 - 36
KUNSKAP OCH FORSKNING	37
UPPFÖLJNING – UTVÄRDERING	38
Bilagor <ul style="list-style-type: none"> ○ FN:s standardregler nr 14, 16, 17, 21, 22	39
För mer information kontakta ...	Baksidan

FÖRORD

Värnamo kommuns handikappolitiska program antogs av kommunfullmäktige 1994-03-30. Programmet har reviderats en gång och den reviderade versionen av programmet antogs av kommunfullmäktige 2000-02-24. En ny revidering av programmet har slutförts under hösten 2004. Efter en remissomgång har kommunfullmäktige antagit det nya programmet 2005-03-31, § 48.

En arbetsgrupp, bestående av representanter från fritidsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, tekniska kontoret, miljö- och stadsbyggnadskontoret och omsorgsförvaltningen, har haft uppdraget att revidera programmet. Arbetsgruppen har i olika sakfrågor haft kontakt med och hjälp av tjänstemän i andra förvaltningar. Handikapp- och pensionärsföreningarnas kunskap, synpunkter, idéer och förslag har, förutom vid de respektive rådens sammanträden, lämnats genom en enkät innan revideringsarbetet påbörjades.

Arbetsgruppens förslag till handikappolitiskt program har varit ute på remiss i kommunala nämnder, 16 handikappföreningar och 11 pensionärsföreningar. Förslaget har även tagits upp i kommunala handikapprådet och kommunala pensionärsrådet.

Programmet är uppdelat i ett antal kapitel som kort beskriver olika kommunala verksamhetsområden. I inledningen av varje kapitel finns den eller de av FN:s standardregler som närmast berör innehållet. Reglerna är internationella vilket innebär att ordet staterna används. I slutet av varje kapitel finns en ruta med vilka mål man har vad det gäller handikappfrågor och vilken förvaltning/nämnd som är ansvarig för att målen uppnås. Arbetsgruppen har inte kostnadsberäknat några åtgärder. Detta bör i stället varje förvaltning/nämnd göra och ta med i sina respektive verksamhetsplaner.

Syftet med utformningen av programmet är att det ska kunna användas, inte bara av kommunala förvaltningar och nämnder, utan också för information till intresseföreningar, enskilda funktionshindrade och deras närstående m fl.

Varför ett handikappolitiskt program?

Regel 1	Ökad medvetenhet Kommunen bör aktivt öka medvetenheten i samhället om människor med funktionsnedsättning, om deras rättigheter, behov och möjligheter och om vad de kan bidra med.
------------------------------	---

Generellt sett har personer med funktionsnedsättning sämre levnadsvillkor än andra. Många faktorer, inte minst andras okunnighet, rädsla och fördomsfullhet, bidrar till att människor med funktionsnedsättning isoleras och att deras utvecklingsmöjligheter fördröjs.

Bra bemötande kräver tillgänglighet

Tillgänglighet är en fråga om att kunna röra sig fritt utomhus, att kunna komma in i byggnader, att kunna orientera sig och ta del av det som händer. Det handlar om att kunna vistas i alla miljöer utan att ta skada. Tillgänglighet är också en fråga om att få del av information, att ha tillgång till massmedia och litteratur, att kunna gå på posten, banken, teater och restaurang, att kunna använda allmänna kommunikationer, att få den service man behöver trots det snabba tempot i affärer och så vidare. Medvetenheten om att det finns funktionshinder och konsekvenserna av det ska finnas med i planeringen från början. Ju bättre tillgängligheten är, desto fler människor klarar sitt dagliga liv utan hjälp från andra och desto mindre behöver människor hjälpmedel, assistans och andra sorters stöd.

Från den 1 januari 2003 innehåller regeringsformen en föreskrift om att det allmänna ska verka för att alla människor ska uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället.

Värnamo kommun idag

Lokala intresseföreningar har möjlighet att genom bl a kommunala handikapprådet och samrådsgrupper komma med synpunkter och idéer när det gäller olika handikappfrågor. Det är viktigt att de kanaler och möjligheter som

finns till påverkan utnyttjas. Det kan t ex gälla att enkäter besvaras och att föreningarnas företrädare för vidare den information och de diskussioner som förs bland annat i handikapprådet och samrådsgrupper.

Flera av de lokala intresseföreningarna har under senare år brottats med problem att få fram tillräckligt många aktiva medlemmar som vill och kan arbeta i t ex styrelsen. Detta begränsar deras tid och möjlighet att driva olika frågor. Troligen är detta en av orsakerna till att föreningarna sällan för fram policyfrågor och frågor av övergripande karaktär utan mer frågor som handlar om förändringar/förbättringar relaterade till enskilda medlemmars erfarenheter och upplevelser.

Sedan år 2000, då det tidigare programmet antogs, har det skett en del förbättringar i Värnamo kommun för personer med funktionsnedsättning. Bland annat har stadsbiblioteket fått bättre och tillgängligare lokaler, i centrum har en galleria öppnats med affärer utan hindrande entrédörrar och trappor, tåg och bussar har börjat bytas ut mot nya, bättre handikappanpassade, någon av badplatserna har försetts med ramp ut i vattnet och kommunens hemsida har förbättrats.

Ett handikappolitiskt program är en bra utgångspunkt för en medveten handikappolitik och ett bra bemötande i kommunen.

Mål
<ul style="list-style-type: none">
▪ att programmet ska öka medvetenheten och stimulera intresset för handikappfrågor i alla förvaltningar och nämnder,
▪ att kommunens ambitionsnivå ska höjas genom att angelägna åtgärder lyfts fram,
▪ att handikappaspekterna ska vara en naturlig del i alla förvaltningars/nämnders arbete och
▪ att information om det handikappolitiska programmet och om den egna och andra förvaltningars service och utbud för funktionshindrade ska ingå i introduktionen för alla nyanställda.
Ansvarig förvaltning/nämnd
<ul style="list-style-type: none">
➤ Alla förvaltningar/nämnder har ansvar för att frågor som berör personer med funktionsnedsättning bevakas

LAGSTIFTNING

Regel 15	Lagstiftning Staterna har ansvaret för att det skapas en rättslig grund för åtgärder som leder till delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning.
-------------------------------	--

Förutom den lagstiftning som gäller för alla finns en omfattande lagstiftning som gäller för personer med funktionsnedsättning. Nedan beskrivs helt kort några av de viktigaste lagarna. I lagtexterna används olika begrepp för vad man idag kallar funktionsnedsättningar.

Funktionsnedsättning – den definition som oftast används i Sverige bygger på att vi skiljer mellan en persons funktionsnedsättningar och begränsningar och de konsekvenser det får i det dagliga livet. Termen *funktionsnedsättning* används om det handlar om individen och termen *handikapp* när det handlar om de konsekvenser personen möter i sin dagliga omgivning. Termerna *funktionsnedsättning* och *funktionshinder* används synonymt och innefattar ett stort antal olika funktionshinder. Människor kan ha funktionsnedsättning pga fysiska eller intellektuella skador eller sjukdomar, syn- eller hörselskador eller sjukdomar, medicinska tillstånd eller mentalsjukdomar.

Världshälsoorganisationen, WHO, utvecklade redan 1980 en klassifikation för att beskriva konsekvenser av sjukdom. År 2001 godkändes en ny sådan som går under beteckningen ICF. Den svenska titeln är ”Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa”. Där finns inte begreppet *handikapp* kvar. I stället får begreppet *delaktighet* en framträdande roll. Hela klassifikationen finns att läsa på socialstyrelsens hemsida www.socialstyrelsen.se.

§ SoL – socialtjänstlagen §

Lagen reglerar de rättigheter enskilda har när det gäller försörjningsstöd, vård och omsorg. Med andra ord berörs alla, som någon gång behöver stöd och hjälp från samhället och som inte får det på annat sätt. Lagen bygger på frivillighet och självbestämmande. Den enskildes egen förmåga och vilja att förändra sin sociala situation ska tas tillvara.

Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet och uppgifterna ska utföras av personal med lämplig utbildning och erfarenhet.

§ LSS-lag om stöd och service för vissa funktionshindrade §

Lagen omfattar endast de personer som tillhör lagens personkrets. Detta innebär att man kan få insatser om man:

- har en utvecklingsstörning eller autism eller autismliknande tillstånd (personkrets 1), eller
- har ett betydande och bestående begåvningshandikapp efter en hjärnskada i vuxen ålder (personkrets 2), eller
- har något annat stort och varaktigt funktionshinder som förorsakar betydande svårigheter i det dagliga livet och ger ett omfattande behov av stöd och service. Funktionshindret får inte bero på normalt åldrande (personkrets 3).

Följande LSS-insatser kan sökas:

- 1 Råd och stöd
- 2 Personlig assistans eller ekonomiskt bidrag till sådan
- 3 Ledsagarservice
- 4 Kontaktperson
- 5 Avlösarservice i hemmet
- 6 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- 7 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
- 8 Boende i familjehem/bostad med särskild service för barn/ungdomar
- 9 Bostad med särskild service/annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- 10 Daglig verksamhet för dem som tillhör personkrets 1 och 2

Råd och stöd handläggs av landstinget. Övriga insatser handläggs av omsorgsförvaltningens äldre- och handikappomsorg. Lagen bygger på frivillighet och självbestämmande. De som vill flytta från en kommun till en annan kan söka insatser i den kommun man tänker flytta till.

§ LASS – lag om assistansersättning §

En person som tillhör LSS personkrets och som har behov av personlig omvårdnad i mer än 20 timmar per vecka kan söka assistansersättning genom Försäkringskassan. Försäkringskassan utreder behovet och fattar beslut. Ersättningen utbetalas till den som är arbetsgivare för de personliga assistenterna.

§ BAB – lagen om bostadsanpassningsbidrag - 1992:1574 §

Enligt lagen har kommunen en skyldighet att lämna stöd till bostadsanpassning, samt återställning av flerbostadshus med hyresrätt. (*Se vidare sid. 14.*)

§ HSL – hälso- och sjukvårdslagen 1982:763 §

Målet för hälso- och sjukvårdslagen är en god hälsa och att ge en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården skall ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Det är viktigt att respektera den enskilda människans självbestämmande och integritet. Vård och behandling skall så långt möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten.

Där det bedrivs hälso- och sjukvård skall det finnas den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att god vård skall kunna ges. I samband med att hälso- och sjukvård förekommer på de särskilda boendeformerna som kommunen ansvarar för så har även kommunen ansvar för hälso- och sjukvården upp till sjuksköterskenivå på dessa.

§ Föräldrabalken §

Om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, skall rätten, om det behövs, förordna god man för honom eller henne. Ett förordnande får inte meddelas utan samtycke från den person som ska ha god man, om inte personens tillstånd hindrar att hans eller hennes mening inhämtas. Om personen inte klarar att vårda sig eller sin egendom får rätten förordna förvaltare. Förvaltare får dock inte förordnas om det räcker med god man eller om hjälpen kan ges på något annat mindre ingripande sätt. Överförmyndaren ansvarar för tillsynen över godmanskaben.

Ansvarig förvaltning/nämnd
➤ Alla förvaltningar/nämnder har ansvar dels för att man följer den lagstiftning som finns vad det gäller personer med funktionshinder och dels för att man informerar om aktuell lagstiftning till berörda personer, kommunala handikapprådet m fl.

HANDIKAPPRÅDET

Regel 18	Handikapporganisationer Kommunen bör erkänna handikapporganisationernas rätt att representera människor med funktionsnedsättning på riks-, regional och lokal nivå. Kommunen bör också erkänna handikapporganisationernas rådgivande roll när det gäller att fatta beslut i handikappfrågor.
-------------------------------	--

Kommunalt handikappråd, KHR, finns i Värnamo kommun sedan 1973. Reglemente för rådet fastställdes av kommunfullmäktige i augusti 2004.

Rådet har fyra fastställda sammanträden per år, men kan vid behov sammanträda oftare. I rådet finns representanter för kommunala nämnder, de handikapporganisationer som bedriver verksamhet i kommunen och en representant från landstinget. Rådet är organisatoriskt knutet till omsorgsnämnden, vars ordförande innehar posten som rådets ordförande. Vice ordförande kan utses bland föreningsrepresentanterna. Omsorgsförvaltningens handikappkonsulent är förordnad som sekreterare. Vid behov kallar rådet in sakkunniga ifrån andra förvaltningar, myndigheter, organisationer m.fl. Handikapprådet har en rådgivande men ingen beslutande roll. I rådet behandlas frågor av allmänt intresse, däremot inga enskilda ärenden.

Samarbete med handikappföreningar sker även på annat sätt t ex i olika nätverksgrupper och samrådsgrupper.

Mål
<ul style="list-style-type: none">
▪ att kommunala handikapprådet ska vara remissorgan i frågor som berör personer med funktionshinder och ett forum för opinionsbildning och kunskapsspridning
Ansvarig förvaltning/nämnd
<ul style="list-style-type: none">
➤ Alla förvaltningar/nämnder har ansvar för att frågor som berör personer med funktionsnedsättning tas upp i handikapprådet.

FYSISK PLANERING

Regel 5	Tillgänglighet Staterna bör inse tillgänglighetens betydelse på alla områden i utvecklingen mot full delaktighet. Oavsett vilka eller hur stora funktionshinder människor har, skall staten a) införa handlingsprogram som gör den fysiska miljön tillgänglig för dem och b) se till att de får tillgång till information och möjlighet till kommunikation.
------------------------------	---

LAGSTIFTNING

I plan- och bygglagens 2 kap.2 § stadgas att planläggningen skall ske så att den främjar en ur allmän synpunkt lämplig utveckling och ger förutsättningar för en ur social synpunkt god bostads-, arbets-, trafik- och fritidsmiljö. Detta skall även beaktas i ärenden om bygglov och förhandsbesked.

BYGGNADERS OCH MILJÖERS TILLGÄNGLIGHET

Den fysiska planeringen uttrycks i översiktsplan, detaljplan, områdesbestämmelser, fastighetsplan och regionplan. Översiktsplanen är obligatorisk för alla kommuner.

Den fysiska planeringen talar om hur man vill använda marken, hur man vill utforma den byggnation som förekommer, vilka krav som byggnader skall uppfylla och vilka verksamheter som skall finnas i respektive områden.

För att de funktionshindrade ska kunna integreras i samhällslivet är det mycket viktigt att byggnader och miljöer utformas rätt. En felaktig utformning av miljön innebär ökade olycksrisker för människor med funktionshinder och en högre grad av passivitet och isolering.

Plan- och bygglagens intentioner är att öka inflytandet, för främst kommuninvånarna, över planläggningen. I propositionen till PBL anges särskilt handikapp- och hyresgästorganisationerna som grupper som bör beredas tillfälle till samråd.

Mål
<ul style="list-style-type: none">
▪ att kommunen arbetar in förutsättningar för handikappanpassning i sin översiktsplan och
▪ att ha som målsättning att all nyproduktion och ombyggnation görs tillgängligt och
▪ att kommunen arbetar för att anordna utbildningar i utformning av handikappvänlig miljö för anställda och politiker som handlägger planeringsfrågor.
Ansvarig förvaltning/nämnd
➤ Miljö- och stadsbyggnadskontoret/miljö- och stadsbyggnadsnämnden

BOSTÄDER OCH LOKALER

Regel 5	Tillgänglighet Staterna bör inse tillgänglighetens betydelse på alla områden i utvecklingen mot full delaktighet. Oavsett vilka eller hur stora funktionshinder människor har, skall staten <ul style="list-style-type: none"> a) införa handlingsprogram som gör den fysiska miljön tillgänglig för dem och b) se till att de får tillgång till information och möjlighet till kommunikation.
------------------------------	---

Regel 4	Stöd och service Staterna bör garantera utvecklingen av och tillgången till stöd och service, inbegripet sådana hjälpmedel som bidrar till att personer med funktionsnedsättning kan bli mer oberoende i det dagliga livet och utöva sina rättigheter.
------------------------------	--

LAGSTIFTNING

I plan- och bygglagens 3 kap ställs krav på nya och befintliga byggnader samt tomter och allmänna platser.

NYA BYGGNADER

I 3 § hänvisas till lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk (1994:847) BVL, vilket är den lag som ställer kraven på byggnaders utförande.

I 2 § i nämnda lag sägs att byggnadsverk som uppförs eller ändras skall, under förutsättning av normalt underhåll, under en ekonomiskt rimlig livslängd uppfylla väsentliga tekniska egenskapskrav bl a ifråga om tillgänglighet

och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och/eller orienteringsförmåga.

Plan- och bygglagen reglerar hur ärenden skall hanteras i miljö- och byggnämnden. Ett ärende prövas, vid bygglov, i sin exteriöra form och läge varvid bl a tomts ordnande bedöms, ur tillgänglighetssynpunkt till byggnad. Byggnadens tillgänglighet prövas i den ovan nämnda byggnadsverkslagen, vilket görs i samband med byggnämnan.

Kravet på tillgänglighet gör att byggnader skall vara försedda med hiss eller annan lyftanordning i den utsträckning som erfordras. Kravet gäller bostadshus med mer än två våningar och arbetsplatser med mer än en våning. I fråga om en- eller tvåbostadshus får undantag medges från kraven på tillgänglighet om det är befogat med hänsyn till terrängen. I byggnader som innehåller arbetslokaler får undantag från tillgänglighetskraven medges om det är befogat med hänsyn till verksamheten.

Byggherren har ett hundra procentigt ansvar för att lagstiftningens krav uppfylls. För att kunna använda byggnaden, efter åtgärd, erfordras ett slutbevis som miljö- och stadsbyggnadsnämnden utfärdar. Detta sker efter att byggherren har redovisat att kraven på bl a tillgängligheten har uppfyllts.

TOMTER – ALLMÄNNA PLATSER

I plan- och bygglagens 3 kap 15 § stadgas bl a att tomter, om det inte är obefogat med hänsyn till terrängen och förhållandena i övrigt, ska kunna användas av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

I fråga om allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader skall, enligt 18 § i samma kap, 15 § tillämpas i skäligen utsträckning.

I byggnadsverkslagen, BVL 2 §, står det också att byggnader skall uppfylla väsentliga tekniska egenskapskrav när det gäller skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö. Detta innebär att byggnader även skall fungera för personer med allergiska besvär.

Detaljansvisningar (funktionskrav) för utformning av bostäder och lokaler finns i Boverkets Byggregler BBR, BFS 1993:57.

BOSTADSANPASSNINGSBIDRAG

Genom lagen om bostadsanpassningsbidrag, SFS 1992:1574, har kommunerna en skyldighet att lämna stöd till bostadsanpassning och återställning av bostäder.

Bidragsberättigade

Lagen innebär att det endast är den funktionshindrade själv som kan få bidrag. Om bostaden hyrs i andra hand lämnas bidrag endast om anpassningsåtgärden är skäligen med hänsyn till hur långvarig upplåtelsen är.

Bidragsberättigade åtgärder

Bidrag lämnas endast för anpassning av bostadens fasta funktioner i och i anslutning till den bostad som skall anpassas. Bidrag lämnas under förutsättning att anpassningsåtgärden är nödvändig för att bostaden skall vara ändamålsenlig som bostad för den funktionshindrade. Anpassningarna kan variera från att man i en lägenhet tar bort trösklarna för att bidragstagaren lättare ska kunna använda sin rullator, till att man i en bostad monterar in hiss.

Återställningsbidrag

I samma lag inryms också bestämmelser om återställningsbidrag. Detta innebär att bidrag skall lämnas för att återställa en lägenhet som tidigare har anpassats och erhållit bidrag till detta. Gäller flerbostadshus med hyresrätt.

Ansökan

Ansökan görs hos kommunen och måste åtföljas av ett intyg eller annan handling som styrker behovet av åtgärderna från läkare, arbetsterapeut eller annan sakkunnig.

SÄRSKILT BOENDE

Särskilt boende är bostäder som kommunen ansvarar för och som det krävs ett särskilt beslut för att få bosätta sig i. Ansökan om ett särskilt boende kan göras enligt socialtjänstlagen, SoL, eller lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS. Ärendena handläggs på omsorgsförvaltningen.

Bostäderna skiljer sig åt både vad det gäller utformning, personalbemanning och inriktning på verksamhet. I samtliga särskilda boenden har kommunen ansvar för hälso- och sjukvården upp till sjuksköterskenivå. Särskilda boenden delas upp i servicelägenheter, vårdbostäder och gruppboenden. Under åren 2000 och 2001 byggdes Linneberg som ersätter det tidigare boendet Högåkra.

Mål

- att ha som målsättning att all nyproduktion och ombyggnation görs tillgänglig och
- att medverka till att personer med funktionshinder får tillgång till den yttre miljön och
- att verka för att dessa personer också får tillgång till information och möjlighet till kommunikation, samt
- att kommunen arbetar för att anordna utbildningar i utformning av handikappvänlig miljö för anställda och politiker som handlägger frågor som rör byggnads- och yttre miljöutformning.

Ansvarig förvaltning/nämnd

- Miljö- och stadsbyggnadskontoret/miljö- och stadsbyggnadsnämnden
- Omsorgsförvaltningen/omsorgsnämnden är ansvarig nämnd för särskilt boende

SOCIALTJÄNST

Regel 4	Stöd och service Staterna bör garantera utvecklingen av och tillgången till stöd och service, inbegripet sådana hjälpmedel som bidrar till att personer med funktionsnedsättning kan bli mer oberoende i det dagliga livet och utöva sina rättigheter.
------------------------------	--

Regel 8	Ekonomisk och social trygghet Staterna är ansvariga för att människor med funktionsnedsättning har social trygghet och tillräckliga inkomster.
------------------------------	--

Regel 9	Familjeliv och personlig integritet Staterna bör främja möjligheten för människor med funktionsnedsättning att leva familjeliv. De bör främja deras rätt till personlig integritet och se till att lagar inte diskriminerar människor med funktionsnedsättning när det gäller sexuella relationer, äktenskap och föräldraskap.
------------------------------	--

2003-04-01 delades socialnämnden i en omsorgsnämnd och en medborgarnämnd. Som en konsekvens av detta har socialförvaltningen i oktober 2004 delats i en omsorgsförvaltning med ansvar för äldre- och handikappomsorgen och en medborgarförvaltning med ansvar för individ- och familjeomsorgen, samt invandrar- och arbetsmarknadsfrågor.

OMSORGSFÖRVALTNINGEN

Inom denna förvaltning handläggs hemtjänst, särskilt boende enligt SoL, insatser enligt LSS, färdtjänst, riksfärdtjänst m.m. Äldre- och handikappomsorgen är uppdelad i fyra områden. I varje område finns områdeschefer som är ansvariga för verksamheten i respektive område. Utredningar och beslut om bistånd enligt SoL och insatser enligt LSS görs av de biståndshandläggare som finns centralt placerade på Bäcklunden i Värnamo tätort. Utöver dessa finns bland annat ett rehabteam, en medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och ett antal stödpersoner som arbetar över hela kommunen med olika delar av verksamheten för äldre och funktionshindrade. Behovet och utformningen av biståndet, insatser, service etc. är beroende av hur stor funktionsnedsättningen är, vilken ålder personen har, hur personens eget sociala nätverk ser ut osv. Alla bedömningar och beslut om bistånd, insatser, service etc måste därför alltid utgå från varje enskild persons förutsättningar.

MEDBORGARFÖRVALTNINGEN

Förvaltningen handlägger ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd, familjehemsplaceringar, familjerådgivning, kontaktfamiljer, hemterapeutinsatser, invandrarfrågor, arbetsmarknadsfrågor m m.

Socialtjänstens stöd ska ges på ett sådant sätt att den enskilde inte känner sig utpekad eller stämplad i andra människors ögon. Stödinsatserna ska så långt möjligt vara förebyggande och ges i den enskildes hemmiljö. Målsättningen är att socialtjänsten inriktas på offensiv och förebyggande verksamhet. De förebyggande insatserna ska bland annat inriktas på uppsökande verksamhet och kartläggning av sociala problem, information i syfte att bland annat åstadkomma attitydförändringar i samhället och medverka i samhällsplaneringen.

Till socialtjänstens viktigaste uppgifter hör att verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden. 1998 infördes två viktiga bestämmelser i socialtjänstlagen, som gäller barn och ungdomar. Båda bestämmelserna har sin grund i FN:s barnkonvention, som Sverige förbundit sig att följa. Bland annat betonas att socialtjänsten ska ta särskild hänsyn till barnens bästa vid åtgärder som rör barn.

HJÄLPMEDEL

Bra hjälpmedel är en grundläggande förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett så aktivt och självständigt liv som möjligt. För den enskilde kan hjälpmedlen innebära en väsentligt ökad livskvalitet. Om personen bor i kommunens särskilda boenden är det kommunen som ansvarar för personliga hjälpmedel, medan landstinget har ansvar för personliga hjälpmedel till dem som bor i eget boende.

Mål
<ul style="list-style-type: none">
▪ att servicen utformas så att äldre och personer med funktionshinder så länge som möjligt kan bo kvar i den egna ordinarie bostaden och därefter erhålla särskilt boende med sådan utformning att omfattande vårdbehov kan tillgodoses
▪ att socialtjänsten inriktas på offensiv och förebyggande verksamhet
▪ att individer och familjer får socialt och ekonomiskt stöd som garanterar en skälig levnadsnivå
▪ att genom utbildningsinsatser höja kompetensen för personal inom vården.
Ansvarig förvaltning/nämnd
<ul style="list-style-type: none">
➤ Medborgarförvaltningen/medborgarnämnden vad gäller individ- och familjeomsorg, invandrar- och arbetsmarknadsfrågor
➤ Omsorgsförvaltningen/omsorgsnämnden vad gäller äldre- och handikappomsorg

UTBILDNING

Regel 6	Utbildning Staterna ska tillerkänna principen om lika möjligheter till utbildning på grundskole-, gymnasie- och högskolenivå för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning. Utbildningen bör vara integrerad med ordinarie utbildning.
------------------------------	--

LAGSTIFTNING

Staten har ansvar för vilken inriktning skolan ska ha och vilka mål som gäller för undervisningen. Detta kommer till uttryck i skollagen, skolförordningar och läroplaner. Förskolan har en egen läroplan. Grundskolan och särskolan har samma skollag och läroplan men särskolan har egen särskoleförordning och kursplan. I Värnamo kommun lyder särskolan under grundskolans ledning. Den lokala skol- och barnomsorgsplanen har reviderats under 2003.

Förskolans och grundskolans verksamheter utvärderas årligen bl.a. genom kvalitetsredovisningar som nämnden tar del av. I samtliga styrdokument som rör förskoleverksamhet, skola, särskola och skolbarnsomsorg, poängteras att särskilt stöd ska ges till barn och elever i behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogram ska upprättas och insatserna ska utvärderas. Föräldrarnas delaktighet och engagemang i barnens utveckling ges stort utrymme i åtgärdsprogram och individuella utvecklingsplaner.

Allmän förskola infördes 2003, vilket innebär att barn till föräldralediga/arbets sökande föräldrar har rätt till förskoleplats 15 tim/v. De barn som är 4 år har rätt till avgiftsfri förskoleplats 15 tim/v. För att skydda barn och ungdomar mot sexuella övergrepp, har en ny lag om registerkontroll, vid anställning av personal i skola och förskoleverksamhet, införts (år 2000).

ELEVHÄLSA – hälsa, lärande och trygghet

Det är skolans ansvar att skapa en god lärande miljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. För elevhälsans verksamhet bör det finnas en allsidig kompetens som svarar mot elevernas behov av stödinsatser. Inom elevhälsan skall det finnas yrkesgrupper med social, psykologisk, medicinsk, specialpedagogisk och studie- och yrkesvägledande kompetens. På förvaltningen finns ett övergripande elevhälsoteam som bl.a. har till uppgift att stödja den lokala elevhälsan på områdena.

ÖVRIGA RESURSINSATSER

Förutom elevhälsans personal finns det på varje område ett antal resurspedagogtjänster som ska förstärka arbetslaget i de grupper/klasser där det finns barn/elever med speciella behov.

SÄRSKOLAN

Den obligatoriska särskolan är avsedd för elever som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapsmål därför att de har en utvecklingsstörning.

Särskolan har två inriktningar, grundsärskolan och träningskolan.

Träningskolan år 1-5 och Grundsärskolan år 1-5 finns vid Mossleskolan.

Träningskolan år 6-10 i Yrkesträningens lokaler på Malmstensgatan och

Grundsärskolan år 6-10 finns på Gröndalsskolan. Ca 40 % av eleverna inom obligatoriska särskolan är integrerade i grundskolan. Antalet integrerade elever har under senaste åren ökat.

Den frivilliga gymnasiesärskolan är fyraårig och förlagd till Finnvedens gymnasium. Den omfattar Individuella-programmet, yrkesträning och verksamhetsträning. Vissa av särskolans verksamheter är idag lokalt utspridda, vilket gör att integreringen med högstadiet och gymnasiet försvåras. En samordning och översyn av särskolans lokalbehov pågår.

Särvux syftar till att ge vuxna utvecklingsstörda elever individuellt anpassad utbildning utifrån elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter.

Carlbecksutredningen, som var klar oktober 2004, har till uppgift att utreda hur en ökad samverkan mellan skola och särskola ska kunna ske, samt hur särskolans elever i större utsträckning ska kunna inkluderas i grundskolan. Kvalitén i särskolan samt personalens kompetens kommer också att granskas.

FN:s BARNKONVENTION

Värnamo kommunfullmäktige har 1998-12-10 antagit ett policydokument med utgångspunkt från FN:s barnkonvention. Beslutet innebär att varje nämnd/förvaltning utser en barnansvarig som ska bevaka att policydokumentet är ett aktivt redskap för barnens bästa. Inom barn- och utbildningsförvaltningen är förvaltningens specialpedagog barnansvarig. Politiska beslut och den pedagogiska verksamheten ska utgå från konventionens fyra principer om barns rättigheter:

- Barnens rätt till likvärdiga villkor
- Barnens bästa ska beaktas vid alla beslut
- Barnens rätt till liv och utveckling
- Barnens rätt att säga sin mening och få den respekterad

Mål
<ul style="list-style-type: none">
▪ att policydokumentet utifrån FN:s barnkonvention aktivt används inom förskola och skola
▪ att undervisningen anpassas till alla barns/elevs individuella behov
▪ att handikappanpassa miljön i förskolor och skolor så att den uppfyller regeringens intentioner före år 2010
▪ att samordna särskolans verksamheter till en mer integrerad verksamhet i grundskola och gymnasiet
▪ att eftersträva psykologresurser till grundskolans högre årskurser och gymnasieskola
▪ att skolan i sin undervisning ska verka för en allsidig information om olika handikapp och om de funktionshindrades villkor i samhället.
Ansvarig förvaltning/nämnd
➤ Barn- och utbildningsförvaltningen/barn- och utbildningsnämnden

ARBETE – DAGLIG VERKSAMHET

Regel	Arbete
7	Staterna bör erkänna principen att förutsättningar skapas för människor med funktionsnedsättning så att de skall kunna utnyttja sina mänskliga rättigheter, särskilt rätten till arbete. Såväl på landsbygden som i städerna måste de ha lika möjligheter till produktivt och inkomstbringande arbete.

ARBETE

Enligt FN:s internationella regler för personer med funktionshinder ska medlemsländerna skapa förutsättningar för produktivt och inkomstbringande arbete, såväl på landsbygden som i städerna.

Lagar och regler på arbetsmarkanden får inte diskriminera eller hindra anställning. Den 1 maj 1999 trädde lagen mot diskriminering av personer med funktionshinder i arbetslivet i kraft. Lagen är till för att skydda personer som till följd av skada eller sjukdom förvärvat fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga funktionsnedsättningar. All diskriminering, både direkt och indirekt, förbjuds genom lagen.

Att så långt det är möjligt integrera personer med funktionshinder till den öppna arbetsmarknaden är en målsättning för Värnamo kommun genom att arbetsplatser utformas och anpassas så att de blir tillgängliga.

Genom de olika former av stödåtgärder som finns inom arbetsmarknadspolitiken idag kan ett antal personer med funktionshinder beredas arbete eller träning till arbete inom Värnamo kommun.

Exempel på stödformer:

- ungdomsgaranti
- anställningsstöd
- anställning med lönebidrag
- föreningsbidrag för anställningar med lönebidrag
- arbetspraktik
- arbetsträning
- offentligt skyddat arbete

Ett utvecklat gott samarbete med organisationer och myndigheter som handlägger sysselsättningsfrågor gör att möjligheterna till att finna arbete åt fler personer med funktionshinder ökar. Den allmänna attityden till att placera personer med funktionshinder i den kommunala verksamheten är oftast god.

DAGLIG VERKSAMHET

Enligt LSS har alla personer med funktionsnedsättning som tillhör LSS personkrets 1 och 2 rätt till daglig verksamhet om de är i yrkesverksam ålder och inte studerar och om de har behov av verksamheten. Omsorgsförvaltningen har ansvar för daglig verksamhet enligt LSS. Verksamhet bedrivs vid dagcenter Gläntan i Värnamo och dagcenter Kontakten i Rydaholm. Det finns även verksamhet som är förlagd utanför dagcentrat som skogsgrupp, industrigrupp, caféverksamhet m m. Ett antal personer har också individuella platser både privat och inom kommunen.

För personer med psykiska funktionsnedsättningar finns dagverksamhet på Malmstenvillan i Värnamo och Stomsjö Lugnet där man bedriver verksamhet i lantbruksmiljö. Ett antal personer har också sysselsättning genom individuella platser privat och inom kommunen.

Mål

- att man, genom information om innebörden i lagen om diskriminering av personer med funktionshinder i arbetslivet, ytterligare ska underlätta för dessa personer att erhålla arbete i Värnamo kommun
- att arbetsplatser ska utformas och anpassas på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för personer med olika slag av funktionsnedsättning. Ny teknik, hjälpmedel, verktyg och utrustning ska utnyttjas för att underlätta i arbetet. Likadant ska lämplig utbildning, val av arbetsplacering samt stöd av t ex arbetsbiträde genom arbetsförmedlingen eller personlig assistans underlätta i arbetet.
- att arbetsmiljön ska vara sådan att skador eller sjukdomar som kan leda till funktionsnedsättningar förhindras och så att anställda som har fått arbetsskador kan rehabiliteras.

Ansvarig förvaltning/nämnd

- Medborgarförvaltningen/medborgarnämnden är ansvarig vad gäller arbete
- Omsorgsförvaltningen/omsorgsnämnden är ansvarig vad gäller daglig verksamhet, samt dagverksamhet för psykiskt funktionshindrade

TRAFIKMILJÖ OCH KOMMUNIKATIONER

Regel 5	Tillgänglighet Staterna bör inse tillgänglighetens betydelse på alla områden i utvecklingen mot full delaktighet. Oavsett vilka eller hur stora funktionshinder människor har, skall staten <ul style="list-style-type: none"> a) införa handlingsprogram som gör den fysiska miljön tillgänglig för dem och b) se till att de får tillgång till information och möjlighet till kommunikation.
------------------------------	---

LAGSTIFTNING

I lagen om ansvar för viss kollektiv persontrafik (prop 1996/97:115) föreskrivs att trafikhuvudmannen skall verka för att transporter i linjetrafiken skall vara tillgängliga för funktionshindrade.

I förarbetena anges att det är väsentligt att trafikhuvudmannen har ett uttryckligt ansvar för att funktionshindrades särskilda behov beaktas vid planering, genomförande och upphandling av linjetrafiken, riksfärdtjänsten och färdtjänsten. Inte bara färdmedlen behöver få bättre tillgänglighet för personer med funktionshinder utan också terminaler, hållplatsanläggningar samt den yttre miljön i anslutning till dessa. För att hela reskedjan skall fungera behöver också informationen till personer med olika slag av funktionshinder förbättras. Trafikhuvudmannen bör genom bestämmelsen i lagen om ansvar för viss kollektiv persontrafik vara skyldig att verka för en handikappanpassning av all trafik han har ansvar för.

I Länstrafikens Affärsplan 2004 – 2006 anges att linjetrafiken och dess infrastruktur enligt riksdagsbeslut skall vara fullt handikappanpassad senast år 2010. För att nå större effekt måste sådana hinder som innebär att man inte använder linjetrafiken begränsas. Det gäller bl a fordon, hållplatser och bytespunkter men det är även en fråga om att ge information om trafiken.

GATUMILJÖ

Enligt rekommendationer från handikapporganisationer och anvisningar i VU 94, Vägutformning 94, bör inte lutningar vid större nivåskillnader överstiga 2%. Både gator och gång- och cykelvägar har ibland större lutningar och den topografiska verkligheten är svår att ändra på. Speciellt gäller detta nivåskillnaden mellan stadens centrala och västra delar. En utredning pågår om möjligheten att med hissar förflytta sig från järnvägsstationen och upp till krönet på landborgen vid f.d. Högåkra äldreboende.

Den normala kantstenshöjden på sträcka är ca 10 cm och avsedd att skilja fotgängare från trafik med fordon. Vid övergångsställen försänks kantstenen till 4 cm, vilket är en kompromiss mellan önskemålen från synskadade och rullstolsburna. Där cykelbana korsar gatan brukar kantstenen slopas. Det finns fortfarande äldre gator där kantstenen är för hög i korsningarna, men det kommer att åtgärdas i takt med övriga ombyggnader.

På flera platser i centrala lägen finns reserverade parkeringsplatser för rörelsehindrade med särskilt tillstånd. Platserna finns både på gatumark och på allmänna och privata parkeringsplatser.

Tillfälligt utplacerade hinder såsom cyklar, reklamskyltar och vägarbeten är problem för personer med funktionshinder och då särskilt för synskadade. För samtliga fall finns föreskrifter om utformning och placering, men dessa efterlevs inte alltid.

HÅLLPLATSER

Den största hållplatsen i kommunen är bussterminalen vid järnvägsstationen. Där kan man byta mellan lokaltrafik/landsbygdstrafik och järnväg. Bussterminalen söder om stationshuset har under 2002 byggts om och förbättrats för resenärer både med och utan funktionshinder. Avsikten är att i samband med kommande bangårdsombyggnad också bygga om stationshuset med bättre tillgänglighet. Angöring och cykelparkering kommer även att anordnas norr om stationshuset. När bangårdsombyggnaden sker är beroende av Banverkets tilldelning av medel.

Vid Rörstorp har byggts en ny hållplats för länståg och plattformen vid Forsheda station är ombyggd. Båda har plattformshöjder som i kombination med de nya tågen underlättar för rörelsehindrade. Enligt Banverkets planer kommer även stationerna i Bredaryd, Bor, Horda och Rydaholm att byggas om under de närmaste åren.

Under 2003 har, genom avtal med reklamföretag, satts upp ett antal väderskydd vid busshållplatser. En del av dessa platser hade skydd av äldre modell som kommer att placeras ut på nya platser.

FÄRDTJÄNST

Färdtjänst är till för de personer som har en funktionsnedsättning som ger dem väsentliga svårigheter att förflytta sig själva eller att utnyttja allmänna kommunikationer. Funktionsnedsättningen får inte vara endast tillfällig. Rätten till färdtjänst regleras i Lag om färdtjänst, SFS 1997:736.

2003-04-01 gick Värnamo kommun med i länsfärdtjänst. Detta innebär att alla beställningar av färdtjänst görs genom en beställningscentral i Jönköping som serverar hela länet. I samband med övergången till länsfärdtjänst har kommunerna i länet också gått över till ett gemensamt reglemente för färdtjänsten. En översyn av reglementet har gjorts under 2004.

RIKSFÄRDTJÄNST

Rätt till resa med riksfärdtjänst har de personer som pga sin funktionsnedsättning inte kan resa med allmänna kommunikationer till normala kostnader eller som inte kan genomföra resan utan att ha ledsagare med sig. Riksfärdtjänsten regleras i Lag om riksfärdtjänst, SFS 1997:735.

Tillämpningsregler för riksfärdtjänsten fastställdes 1993-12-15, § 254, av dåvarande socialnämnden. Resenärens egenavgift fastställs av regeringen och baserar sig på km-avståndet mellan resans start och mål.

Värnamo kommun beställer resorna genom ett företag som, förutom att de sköter alla avtal med taxibolag, SJ, och olika flygbolag, också ombesörjer bokning och samordning av resor, biljettutskick, statistik m m.

Vid beslut om riksfärdtjänst utgår man alltid från resenärens möjligheter att ensam eller med ledsagare utnyttja befintliga allmänna kommunikationer. Tillstånd beviljas därefter för det färd sätt som med hänsyn till resenärens förutsättningar är det minst kostsamma. Detta kan innebära att man ibland väljer taxi framför allmänna kommunikationer då det senare kan innebära dryga kostnader för ledsagares resor och lön.

Under senare år har bl a tågen blivit bättre handikappanpassade och ger då möjlighet för personer med funktionsnedsättningar att resa mera självständigt.

Mål
<ul style="list-style-type: none">
▪ att ytterligare förbättra tillgängligheten för funktionshindrade vid fortsatt ombyggnad av resecentrum.
▪ att skapa möjligheten att med hissar förflytta sig mellan de centrala och västra stadsdelarna i Värnamo
▪ att parkeringsplatser för rörelsehindrade ska reserveras så nära som möjligt vid allmänna byggnader.
▪ att reklamskyltar och andra hinder placeras så de ej står i vägen för någon och i synnerhet inte för synskadade.
▪ att verka för att när bussar och tågvagnar behöver bytas, ersätta dessa med fordon som underlättar för funktionshindrade.
Ansvarig förvaltning/nämnd
➤ Kommunledningskontoret/tekniska kontoret, kommunstyrelsen/tekniska nämnden har ansvar för trafikmiljö och kommunikationer

FRITID

Regel	Rekreation och idrott
11	Kommunen ska vidta åtgärder för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning samma möjligheter till rekreation och idrott som andra.

Fritidsförvaltningen vänder sig direkt eller indirekt till en stor del av kommunens invånare, bl a som brukare av anläggningar, som fritidsgårdsbesökare eller som föreningsmedlemmar. En stor del av fritidsutbudet i kommunen kanaliseras via föreningslivet.

Människor med funktionshinder ska i likhet med andra ges möjlighet att ägna sin fritid åt aktiviteter som upplevs som meningsfulla. För att i största möjliga mån ge samma möjligheter, är det i första hand fråga om att göra lokaler för skilda aktiviteter tillgängliga i fysisk mening.

I Värnamo kommun finns idag ca 20 handikappföreningar med olika verksamheter på programmet. Ca 170 övriga föreningar och församlingar svarar för idrott, friluftaktiviteter, politik, kyrkliga verksamheter etc.

Föreningarna utgör ett viktigt instrument för att knyta sociala kontakter och intressegemenskap mellan människor. För människor med funktionshinder kan möjligheterna att delta i t ex föreningslivet vara stängda p g a föreningslokalernas brist på tillgänglighet.

Det är viktigt att föreningarna i sin planering anpassar sin verksamhet så att även människor med funktionshinder kan delta.

De lokaler som föreningarna bedriver sin verksamhet i är en blandning av gammalt och nytt. Tillgängligheten är beroende av anläggningarnas ålder och planlösning.

I anslutning till idrotts-, camping- och rekreationsanläggningar måste information finnas som visar var handikaptoalett finns, om tillgång till telefon etc.

I fritidsförvaltningens skrift, Värnamoguiden, bör uppgifter om olika anläggningars tillgänglighet finnas.

Mål
<ul style="list-style-type: none">
▪ att sträva efter att alla idrotts- och motionsanläggningar handikappanpassas med hänsyn till fysiska och ekonomiska resurser
▪ att samverka med och information till föreningar och församlingar förstärks för att tillskapa fritidsaktiviteter för människor med funktionshinder
▪ att handikapporganisationerna ges stöd i form av generella bidrag för drivande av sin verksamhet
▪ att personal vid anläggningar ska ha kunskaper om bemötande och tillgänglighet för funktionshindrade
▪ kommunen ska verka för att personer med funktionsnedsättning kan delta i idrotts- och föreningsliv samt utnyttja idrotts- och rekreationsanläggningar
▪ kommunen ska ge stöd till handikappföreningar av olika slag
Ansvarig förvaltning/nämnd
➤ Fritidsförvaltningen/fritidsnämnden

KULTUR

Regel	Kultur
10	Kommunen ska se till att människor med funktionsnedsättning kan delta i kulturlivet på lika villkor.

Biblioteksverksamheten

Värnamo kommunbibliotek består av stadsbiblioteket, åtta filialer och en bokbuss. Biblioteket bedriver Boken Kommer-service vilket innebär att bibliotekspersonal gör regelbundna besök hos äldre och funktionshindrade med böcker, talböcker och lästips.

Ett 15-tal servicehus och vårdbostäder inom kommunen får regelbundet bokdepositioner från närmast belägna bibliotek. Bibliotekarierna, som ansvarar för dessa bokdepositioner, ger även Boken Kommer-service till enskilda låntagare i privat boende och på servicehusen. Utanför Värnamo tätort är Boken Kommer-servicen fortfarande av ringa omfattning. Bokbussens service till äldre och funktionshindrade täcker delvis behovet av Boken Kommer-servicen på landsbygden. Inom Värnamo tätort har bibliotekarien för social/upsökande verksamhet hand om Boken Kommer-servicen och besöker regelbundet ett 10-tal Boken Kommer-låntagare.

Värnamo Kommunbibliotek har en omfattande talboksutlåning. Antalet talbokslåntagare inom Värnamo kommun är f.n.140 st.

Talboksverksamheten befinner sig i ett teknikskifte. För att kunna lyssna på den nya digitala talboken krävs det en särskild spelare eller ett läsprogram till datorn. Det krävs mycket information för att övergången till den nya tekniken ska ske så smärtfritt som möjligt. All bibliotekspersonal ska behärska de tekniska hjälpmedel som finns för att funktionshindrade ska kunna tillgodogöra sig information och läsupplevelser. Bibliotekarien för social/upsökande verksamhet

informerar fortlöpande brukarna, personal inom socialförvaltningen, lärare, handikappföreningar och andra berörda om den nya tekniken.

Det ska vara möjligt för funktionshindrade att använda de lärcentra som finns vid kommunens bibliotek. Teknik finns för textförstoring, syntetiskt tal osv. Målet är att utrusta lärcentrum med detta.

Biblioteket och omsorgsförvaltningen samarbetar med FUB, föreningen för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna, och Studieförbundet Vuxenskolan för att stimulera läsning, berättande och kulturupplevelser för vuxna utvecklingsstörda. I gruppbostäderna och dagverksamheten finns särskilda läsombud som stimulerar till läsning i den dagliga verksamheten. De boende bjuds in till bokcaféer, filmvisningar och berättarprogram på biblioteken. Härutöver fortsätter biblioteket sitt sedan länge etablerade samarbete med särskolan på alla stadier.

För hörselskadade finns ordböcker och språkkurser i teckenspråk. Det finns även barnböcker på teckenspråk och videofilmer för barn. Taktila barnböcker kan beställas från TPB, Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Bibliotekets lokaler är numera alla tillgängliga för rullstolsburna och rörelsehindrade. Vid all om- och tillbyggnad beaktas tillgängligheten. En särskild checklista för tillgänglighet på bibliotek har tagits fram. Under 2004 kommer en tillgänglighetsinventering att göras på samtliga bibliotek.

Ett särskilt team för social- och uppsökande verksamhet finns på biblioteket där dessa frågor alltid finns på dagordningen.

Kulturverksamheten

Kommunens programverksamhet, d.v.s. offentliga föreställningar, föreläsningar och utställningar förläggs i möjligaste mån i lokaler som är tillgängliga för alla. Information om verksamheten sker via press, radio och kommunens hemsida.

Föreningar i kommunen har möjlighet att söka pengar till kulturarrangemang från kulturnämnden. Detsamma gäller för områdena inom äldre- och handikappomsorgen under förutsättning att närboende äldre och funktionshindrade bjuds in.

Mål
<ul style="list-style-type: none">
▪ att skapa förutsättningar för den gränslösa kulturen
▪ Kulturförvaltningen ska i samverkan med andra ge kommuninvånarna ett varierat kulturutbud
▪ Biblioteken ska ge kommunens invånare med särskilda behov tillgång till bibliotekets service och kulturutbud
▪ Biblioteken ska utveckla Boken Kommer- och talboksservicen
▪ Biblioteken ska utveckla samarbetet med omsorgsförvaltningen kring kultur i omsorgen och äldreomsorgen
▪ Biblioteken ska inventera och verka för ökad tillgänglighet
Ansvarig förvaltning/nämnd
➤ Kulturförvaltningen/kulturnämnden

RELIGION

Regel 12	Religion Kommunen skall uppmuntra åtgärder som syftar till att skapa jämlika möjligheter för människor med funktionsnedsättning att utöva sin religion.
---------------------------	--

I Värnamo kommun finns svenska kyrkan och flera andra kyrkor och religiösa samfund. Kyrkor och gudstjänstlokaler är platser dit allmänheten har tillträde. Vid ny-, till- och ombyggnad av dessa lokaler ska de bestämmelser följas som finns i plan- och bygglagen och lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk bl a med avseende på olika former av funktionshinder. De allra flesta kyrkor och gudstjänstlokaler är utrustade med hörslingor. (Jfr. HRF:s inventering).

I kommunens särskilda boenden har de boende, om de så önskar, möjlighet att delta i de andakter/gudstjänster som hålls på respektive enhet. De större lokaler som allmänheten har tillgång till, t ex större matsalar och samlings-salar i de särskilda boenden, är utrustade med hörslingor.

Enskilda personer, som är berättigade till färdtjänst och/eller riksfärdtjänst, har möjlighet att använda sig av detta för att t ex ta sig till olika kyrkor och gudstjänstlokaler på bostadsorten eller någon annanstans.

Mål
▪ att skapa jämlika möjligheter för personer med funktionsnedsättning att utöva sin religion.
Ansvarig förvaltning/nämnd
➤ Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har ansvar för att plan- och bygglagens bestämmelser följs vid om- och nybyggnation av olika kyrkor och gudstjänstlokaler.

INFORMATION OCH HANDIKAPPKUNSKAP

Regel 1	Ökad medvetenhet Kommunen bör aktivt öka medvetenheten i samhället om människor med funktionsnedsättning, om deras rättigheter, behov och möjligheter och om vad de kan bidra med.
------------------------------	---

Information till personer med funktionsnedsättning

Samhällsinformationen ska göra det möjligt för allmänheten att ha insyn och förtroende för den offentliga förvaltningen. Många personer med funktionsnedsättning nås emellertid inte av den vanliga samhällsinformationen. Det kan t ex gälla personer med utvecklingsstörning, afasi, synskador, hörselskador och dövblindhet. Alla svenska medborgare har rätt att avgiftsfritt få ta del av allmänna handlingar. I förvaltningslagen framgår det att myndigheten vid behov bör använda tolk när den har att göra med någon som är allvarligt hörsel- eller talskadad. Sådan tolkhjälp är avgiftsfri för den enskilde.

Information om olika funktionsnedsättningar

Grunden för ett handikappvänligt samhälle är att de som planerar och fattar beslut i olika frågor förstår vad det innebär att ha en funktionsnedsättning, vilka problem det kan medföra och vad man kan göra för att underlätta situationen för personer med funktionsnedsättning. Det är därför mycket viktigt att information ges kontinuerligt till politiker och tjänstemän. Här spelar kommunala handikapprådet en stor roll.

Mål

- att det informationsmaterial som tas fram centralt eller på respektive förvaltning även görs tillgängligt för personer med funktionsnedsättning
- att informationsmaterial som distribueras till allmänheten och som innehåller uppgifter om kommunens lokaler alltid tar med uppgifter om handikapptillgänglighet som t ex hiss, automatisk dörröppnare, handikapptoalett och hörslina.

Ansvarig förvaltning/nämnd

- alla förvaltningar/nämnder har ansvar för att nämndpolitiker och förvaltningspersonal får den information/utbildning som behövs vad gäller olika funktionsnedsättningar
- alla förvaltningar/nämnder har ansvar för att det informationsmaterial som produceras innehåller uppgifter om handikapptillgänglighet och att materialet finns tillgängligt i sådan form att även personer med funktionsnedsättning kan ta del av det.

KUNSKAP OCH FORSKNING

Regel 13	Kunskap och forskning Staterna har det yttersta ansvaret för att kunskap om levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning samlas in och sprids och också för att stöd ges till forskning på alla områden, inklusive det som är till hinder i deras liv.
-------------------------------	---

Staten har ansvar för att kunskap om levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättning samlas in och sprids. Kommunen får därför årligen lämna uppgifter till t ex Statistiska centralbyrån, SCB, och socialstyrelsen när det gäller färdtjänst, riksfärdtjänst, insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL m m. Utöver detta för kommunen egen statistik, gör egna utredningar/undersökningar inför planerade förändringar och utveckling av olika verksamheter.

Sedan januari 2000 finns Luppen kunskapscentrum i Jönköpings län. Det är en regional FoU-enhet, forsknings- och utvecklingsenhet, i samverkan mellan kommunerna i länet, landstinget i Jönköpings län och Hälsohögskolan. Luppen arbetar med äldre frågor, individ- och familjeomsorg, samt handikappfrågor. Värnamo kommun finns representerade inom alla tre områdena genom företrädare för omsorgsförvaltningen respektive medborgarförvaltningen.

Ansvarig förvaltning/nämnd

- alla förvaltningar/nämnder ansvarar för att statistikmaterial, som berör dess verksamhet, redovisas in till socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån m.fl. instanser.

UPPFÖLJNING - UTVÄRDERING

Regel 20	Nationell granskning och utvärdering av handikappprogram i samband med standardreglernas genomförande Staterna är ansvariga för fortlöpande granskning och utvärdering av nationella program och tjänster för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.
-------------------------------	--

För att det handikappolitiska programmet ska hållas aktuellt och kunna användas som ett arbetsredskap bör det revideras vart 4:e år.

Varje förvaltning/nämnd ska vid budgetplaneringen avsätta medel för att de mål och åtgärder som har antagits i programmet ska kunna uppnås. Därutöver ska förvaltningar/nämnder varje år i verksamhetsplan respektive verksamhets-berättelse redovisa vilka åtgärder som ska vidtas respektive har vidtagits vad avser åtgärder för personer med funktionshinder under det gångna året.

Handikappombudsmannen har som uppdrag att se till att olika myndigheter följer FN:s standardregler. För att följa upp utvecklingen har man bl a kontrollerat om kommunerna har antagit handikappolitiska program som tar upp FN:s standardregler, dels har man kontrollerat handikappanpassningen inom ett antal områden i kommunerna.

Mål
▪ att det handikappolitiska programmet revideras vart 4:e år.
Ansvarig förvaltning/nämnd
➤ Varje förvaltning/nämnd har ansvar för att kostnadsberäkna och planera in de åtgärder/mål som har antagits i det handikappolitiska programmet . ➤ Varje förvaltning/nämnd ska årligen i respektive verksamhetsplan och verksamhetsberättelse redovisa vilka åtgärder som ska vidtas respektive har vidtagits för personer med funktionshinder under det gångna året.

FN:s STANDARDREGLER

Nedan redovisas de 5 standardregler som inte har tagits upp i något kapitel i programmet. De som vill läsa mer om FN:s 22 standardregler kan kontakta Handikappombudsmannen i Stockholm. www.handikappombudsmannen.se.

Regel 14	Policy och planering Staterna skall se till att handikappaspekterna beaktas i alla relevanta policysammanhang och i planering på riksnivå.
Regel 16	Ekonomisk politik Staterna har det ekonomiska ansvaret för nationella handlingsprogram och åtgärder som skall tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.
Regel 17	Samordning Staterna är ansvariga för att nationella samordningskommittéer eller liknande organ inrättas, som säkerställer att handikappfrågor samordnas.
Regel 21	Tekniskt och ekonomiskt samarbete Stater, både industri- och utvecklingsländer, har ett ansvar för att tillsammans förbättra levnadsförhållandena för personer med funktionsnedsättning i utvecklingsländerna.
Regel 22	Internationellt samarbete Staterna skall delta aktivt i internationellt samarbete när det gäller åtgärder för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

**För mer information
kontakta kommunen på något av följande sätt:**

- **Kommunens växel tel. 0370-37 70 00**
- **Kommunens hemsida www.varnamo.se**
- **Adress: Värnamo kommun, 331 83 Värnamo**
- **E-postadress: kommunen@varnamo.se**